

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ик.н. Виржиния Иванова Желязкова
ВУЗФ - София

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна
степен „доктор”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни
науки

Професионално направление 3.8. Икономика
докторска програма „*Финанси и застраховане*“

Автор: *Юлинда Шехай*

Тема: „**Финансови и правни аспекти на борбата с организираната престъпност в света и в балканските страни България, Албания и Северна Македония**“

Научен ръководител: *проф. д-р Люпчо Стойчески.*

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 258 от 27.06.2023 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н Борис Велчев съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Финансови и правни аспекти на борбата с организираната престъпност в света и в балканските страни България, Албания и Северна Македония“, разработена на английски език за придобиване на

образователната и научна степен „доктор” в Област на висше образование

3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление (ПН)

3.8. Икономика, докторска програма „Финанси и застраховане“. Автор на дисертационния труд е Юлинда Шехай – докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра „Финанси и застраховане“ с научен ръководител проф. д-р Люпчо Стойчески.

Предадените от Юлинда Шехай материали включват следните документи:

- Автобиография;
- копие на дипломата за придобита образователно-квалификационна степен „магистър”;
- дисертационен труд и автореферат към него;
- списък на научните публикации и техните резюмета;
- копия на научните публикации;
- справка за изпълнението на минималните национални изисквания по Закона за развитието на академичния състав в Р България и Правилника за неговото прилагане;
- декларация за оригиналност на научните трудове.

Докторантът е приложила 3 броя научни публикации по темата на дисертационния ѝ труд.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Докторант Юлинда Шехай е родена през 1992 година в гр. Тирана, Албания. Тя притежава бакалавърска и магистърска степен по право от Университета в Тирана и след това магистърска степен по наказателно право от Международния университет в гр. Струга, Република Северна Македония съответно.

През годините докторант Шехай натрупва опит като юрист и следовател. Тя започва трудовия си стаж като помощник юрист в частна фирма (Musa Consulting & Service), след това като правен консултант в друга компания (Angelus Lex) а от м. август 2020 година работи като главен специалист „Разследвания“ към полицейското управление в гр. Тирана.

Опитът от практиката дава възможност на докторант Шехай да натрупа знания и наблюдения, които да използва при разработването на дисертационния си труд за присъждане на ОНС „доктор“.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Тематиката на представения за разглеждане дисертационен труд – финансови и правни аспекти на борбата с организираната престъпност в света и в някои балкански страни е неизменно актуална: организираната престъпност е явление, което съпътства икономическия живот на всяка страна и противопоставянето ѝ с правни и финансови механизми е начинът за минимизирането ѝ. Докторантът демонстрира добро общо познаване на сложната проблематика на борбата с организираната престъпност предимно от правна гледна точка. Списъкът с използваната литература наброява общо 88 източника на различни езици, което показва осведоменост по темата. Анализът обаче клони към юридическата страна на тематиката, финансовите аспекти биха могли да бъдат представени по-отчетливо.

5. Методика на изследването

Методиката на изследването в дисертационния труд е изцяло от областта на качествения анализ. Трудът има характер на описание и анализ на нормативната и институционалната уредба в областта на борбата с ор-

ганизираната престъпност с представяне на фактология, свързана с обекта на изследването.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 160 страници. Работата е логично структурирана в увод, три глави и заключение. Първа глава е посветена на анализ на настоящото състояние на организираната престъпност в международен план. Тук докторантът добре представя основните положения, характерни за обект на изследването. В общ план са разгледани различни определения за организирана престъпност, причините и мотивите зад провеждането ѝ, някои основни аспекти и последици от нейното съществуване – правни и финансови. Анализирано е и значението на процесите на глобализация за разгръщане на организираната престъпност в международна перспектива. Обект на отделно внимание са опасностите, вързани с организираната престъпност, като докторантът ги е разгледала на равнище свят, ЕС и Балканския полуостров.

Във втората глава са представени някои основни положения от международната правна рамка за борбата с организираната престъпност. Първо са разгледани механизмите в рамките на Организацията на обединените нации, след това тези, приети в Европейския съюз (ЕС) и на трето място – двустранните споразумения срещу организираната престъпност. По-нататък докторантът разглежда инструментите за борба с организираната престъпност: капацитетът, формите за реализирането ѝ и ролята на правителствата за реализирането на успех в тази дейност. Накрая е отделено внимание на нейното планиране като предпоставка за положителен край на отделни акции и усилия в това направление.

Обект на третата глава е организираната престъпност в избраните от докторанта страни за анализ – България, Албания и Северна Македония. В тази част на дисертационния труд докторантът представя същинската

част на изследването си. Първо докторантът разглежда основните положения на организираната престъпност на Балканския полуостров и някои нейни специфики. По-нататък представя анализ на ситуацията в трите избрани от нея държави по идентичен в структурно отношение начин – първо представя характера на организираната престъпност в държавата, след това институциите, които реализират борбата срещу нея, нормативната уредба на тази дейност и някои финансови аспекти на организираната престъпност конкретно за държавата, обект на разглеждане. Това е един подходящ и ясен начин за представяне на сложния проблем, който докторантът анализира и позволява много добра съпоставимост на картината на нещата в отделните държави.

Изложението завършва със заключение, в което удачно и коректно са представени основните изводи на изследването.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Основният принос на труда е представянето по достъпен начин на сложната проблематика, свързана с правните и някои финансови аспекти на организираната престъпност като явление в икономическия живот на всяка страна. Темата е разгледана в контекста на три граничещи една с друга балкански държави – България, Албания и Северна Македония. Изведени са някои основни проблеми на борбата с организираната престъпност въз основата на анализ на правната и институционалната рамка в трите държави, обект на изследване. Предложени са мерки за противодействие на организираната престъпност така, както ги вижда авторът на изследването. Това прави труда полезен както от теоретична, така и от практическа гледна точка

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

За целите на настоящата процедура докторант Шехай е представила общо три броя самостоятелни научни публикации по темата на дисертационния си труд, и трите са разработени на английски език. Едната е публикувана в списание на ВУЗФ, а другите две – в научни списания от Република Северна Македония.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

С трите си самостоятелни научни публикации и изготвения дисертационен труд докторант Шехай изпълнява националните минимални изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане за придобиване на ОНС „доктор“ по ПН 3.8 „Икономика“.

10. Лично участие на докторанта

Към момента не ми е известна информация, която да поставя под въпрос автентичността на дисертационния труд и научните публикации на докторант Шехай.

11. Автореферат

Авторефератът представя като цяло адекватно в сбит вид основните положения на дисертационния труд.

12. Критични забележки и препоръки

Имам следните критични забележки и препоръки към труда:

- Изследователската теза не е формулирана коректно – няма характер на твърдения, които се нуждаят от доказване: "без точно дефинирани правни и финансови аспекти като институционална правна национална рамка няма успешна борба с организираната престъпност".

- От трите представени хипотези в увода на дисертационния труд, двете – първата и втората, нямат характер на хипотези и не са формулирани по достатъчно разбираем начин, затова би трябвало да отпаднат, а третата да остане, като се оформи по-ясно. Към нея да се добави и допълнителната („auxiliary“) хипотеза и двете хипотези да се използват като основни. След това би трябвало да се прегледат и конкретизират изследователските задачи.

- В автореферата реално липсва справка за научните и научно-приложните приноси на докторанта. Представен е само списък на научните резултати, който не отразява достатъчно адекватно постигнатото от докторанта.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане. Представените материали и дисертационни резултати съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че докторантът Юлинда Шехай притежава теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат и научни публикации и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Юлинда Шехай в Област на висше образование 3. Социални, стопански и

правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика; докторска програма „Финанси и застраховане“

20.08.2023 г.

.....

Рецензент:

(проф. д. ик. н. Виржиния Желязкова)